

ADVENT
en
KERST

Symbolische schikkingen

Advent en Kerst 2025

Kerkschikking

Protestantse
Kerk

Kijk! Laat je verrassen door het werk van Gods Geest

In de adventstijd sluiten we aan bij het jaarthema van de Protestantse Kerk voor 2025/2026: 'Kijk! Laat je verrassen door het werk van Gods Geest.'

Dit thema nodigt ons uit om bewust stil te staan bij de onverwachte manieren waarop de Geest werkt; binnen de kerk en daarbuiten. Het helpt ons om met open ogen en een ontvankelijk hart Gods aanwezigheid te herkennen in het alledaagse.

Advent is een tijd van verwachting en hoop. We kijken uit naar Gods komst in de gestalte van een kwetsbaar kind. Maar eerlijk is eerlijk: december is vaak zo druk dat het moeilijk is om echt stil te worden en ons te richten op waar het om gaat. Juist daarom willen de schikkingen in deze brochure ons helpen om opnieuw die verwondering te ervaren.

In deze brochure vind je bij elke schikking een korte uitleg, teksten die erbij passen en suggesties voor materialen en symboliek. Dit jaar is er ook een schikking voor thuis. Je kunt de 'thuisschikking' ook in de kerk maken, en omgekeerd. Zie voor de huisschikking [link](#)

Thema's

- Kerkschikking: vanuit het donker naar het licht bewegen.
- Huisschikking: het licht dat brandt in jezelf.

De symboliek sluit aan bij kernwoorden als: zien met de ogen, zien met het hart, ervaren, stilstaan, luisteren en horen. Woorden die ook in de lezingen van Advent terugkomen. Advent is daarmee een tijd van verwachten én van actief kijken en ontdekken.

Symboliek

Soms vragen mensen wat een bepaald detail in een schikking precies betekent. De symboliek gaat vooral over de grote lijn. We hopen dat de beelden iets oproepen bij de kijker, zoals verwondering, ontroering, vragen, misschien zelfs een beetje weerstand. Niet alles hoeft uitgelegd te worden. Gebruik vooral ook je eigen creativiteit en beleving bij het maken van de schikking.

Ontwerpkeuzes

Bij het ontwerpen van deze suggesties hebben we gelet op:

- Inspiratie bieden, geen vast recept.
- Een krachtige beeldtaal die aansluit bij de teksten én ruimte laat voor vragen.
- Vijf schikkingen die samen een serie vormen in de lijn van het kerkelijk jaar.
- Gebruik van seizoensgebonden en milieuvriendelijke materialen.
- Technieken en hulpmiddelen die zo min mogelijk belastend zijn voor het milieu.
- Eenvoudige werkbeschrijvingen en foto's, zodat iedereen ermee aan de slag kan.
- Mogelijkheid om de grootte van de schikking aan te passen aan de ruimte.
- Flexibiliteit: de mogelijkheid om aanpassingen te doen naar je eigen situatie.

Basissymboliek Advent en Kerst 2025

Het uitgangspunt is: het licht verwachten. We beginnen in het donker, maar het licht is er al, soms nog in de verte. Vier kaarsen vormen de basis. Daaromheen staan boomstammetjes en glazen flesjes.

De kaarsen staan opgesteld in het ritme 1-----2-3-----4. Span tussen kandelaar 1 en 2 en kandelaar 3 en 4 een dun draadje. Hang daaraan gevouwen duifjes (symbool van de Geest) en engeltjes (boodschappers van de Geest). Doordat ze aan de draad hangen, lijken ze te zweven. Een leuke manier om kinderen te betrekken is om hen deze duifjes en engeltjes te laten maken.

Benodigheden voor alle adventschikkingen:

- 4 wijnflessen als kandelaar, gevuld met water.
- 4 tafelkaarsen
- boomstammetjes in verschillende hoogtes
- glazen flesjes/vaasjes voor bloemen

Deze materialen worden verder niet meer genoemd bij de beschrijvingen.

Verder:

- 2 papieren duifjes (patroon opzoeken op internet)
- 2 papieren engeltjes (patroon opzoeken op internet)
- voor Kerst: 4 flesvazen en waxinelichtjes

Zoek voor duif en engel op internet naar eigen idee een werkbeschrijving.

N.B. Bij de kersschikking dit keer geen werkbeschrijving. Deze schikking is eenvoudig te maken door allerlei losse elementen te combineren.

Een goede adventstijd toegewenst.
ontwerpgroep bloemschiksuggestie, Advent 2025

Meer bloemschikideeën

Wil je meer informatie over de symboliek van materialen, vormen en kleuren, of zoek je informatie bij andere lezingen? Raadpleeg dan de websites symbolischschikken.nl en vierdeschepping.nl.

Ter inspiratie: in het najaar kwam het boek *Groene Symboliek* uit waarin persoonlijke levensgebeurtenissen worden verbeeld in symbolische schikkingen, met uitleg hoe ze zijn gemaakt. KokBoekencentrum, EAN 9789043541268, € 29,99.

Eerste Advent

Matteüs 24:32-39

Kernvers 32: 'Leer van de vijgenboom deze les: zo gauw zijn takken uitlopen en in blad schieten, weet je dat de zomer in aantocht is.'

De vijgenboom is diep geworteld, bestand tegen droogte en geeft schaduw. Vijgenbomen groeien al eeuwenlang in warme streken. Ondanks droogte komen de nieuwe bladeren in het voorjaar tevoorschijn. Jezus wijst de vijgenboom aan en roept op om open te staan voor de toekomst. Jezus waarschuwt ook: wees waakzaam. Hij verzekert daarbij: mijn woorden zullen nooit verdwijnen. Laten wij in onze tijd openstaan voor verrassingen die God bewerkstelligt in onze wereld. Of het door de verrassende natuur, de geboorte van een kind of de kracht van de Geest is, laten wij vol verwachting zijn!

Schikking

Vier kandelaars met kaarsen staan opgesteld. Tussen de eerste en tweede kandelaar zweeft een enkel duifje. Op de boomstammetjes en in de flesjes donkere materialen: callicarpa, liguster, bloeiende heide, dennenappels van

de lariks. Paars is de kleur die ons tot inkeer roept. De donkere bessen en bloemen benadrukken het donker van de adventstijd. Eén kaars brandt. Maar dit donker wil ons niet verlammen. Het daagt ons uit om, net als de vijgenboom, open te blijven staan. Om te leren het mooie te zien in wat donker is, en de hoop te vinden die daar verscholen ligt.

Materialen

- Limonium (lamsoor), vers of gedroogd
- Callicarpabessen (schoonvrucht)
- Ligustrum vulgarebessen (hegliguster)
- Saintpaulia ionantha (Kaaps viooltje)
- Larix kaempferi (afgewaaide takken met dennenappel)

Woorden bij de schikking

Donker is het.
Een witte duif
fluistering van hoop.
Bessen, bloemen, schaduw.
Waar wacht het licht?
Misschien heel nabij.

Tweede Advent

Matteüs 3:1-11

Kernvers 2: 'Kom tot inkeer, want het koninkrijk van de hemel is nabij.'

Johannes de Doper was als profeet duidelijk. Zijn uitspraken logen er niet om: 'Bekeert u.' Hij kondigde de komst van het koninkrijk van God, in de persoon van Jezus Christus, aan: 'Hij zal jullie dopen met de heilige Geest en met vuur.' Die vooruitblik gaf in die tijd hoop en verwachting. Deze profetie zette mensen aan om te leven zoals God het bedoeld heeft. Toen kwam Jezus naar Johannes toe en werd gedoopt. Daarna vertelde Jezus over het koninkrijk van God en liet Hij zien wat de bedoeling van het leven is. Wij mogen deze profetie en de uitkomst in Jezus Christus opnieuw beleven. We bereiden ons in de adventsperiode voor op het vieren van de geboorte van Jezus. Met Kerst gedenken wij de komst van Jezus en het begin van het koninkrijk van God.

Woorden bij de schikking

Twee duiven,
boodschappers van de Geest.
In het donker vindt het licht een weg.
Een straal raakt de bloem,
een belofte gloeit op,
hoop ontwaakt.

Schikking

Vier kandelaars met kaarsen staan opgesteld. Tussen de eerste en tweede kandelaar zweven nu twee duiven.

Op de boomstammetjes en in de flesjes staan donkere materialen, al iets lichter dan in de eerste adventsweek: callicarpa, liguster, bloeiende heide en de tere bloemetjes van de cyclaam. Twee kaarsen branden. De duiven zijn boodschappers van de Geest. Zij kondigen aan wat komt, zij fluisteren van hoop. De lezingen leggen de verbinding met de doop en de Geest: tekenen van nieuw begin.

Materialen

- Symphoricarposbes of Pernettya (donkerroze klapbes)
- Callicarpabessen (schoonvrucht)
- Brassica oleracea (sierkool)
- Ligustrum vulgarebessen (hegliguster)
- Cyclamen persicumbloemen (cyclaam)
- Erica darleyensis (heide)
- Larix kaempferi (afgewaaide takken met dennenappel)

Derde Advent

Matteüs 11:2-11

Kernvers 10: 'Maar wat zijn jullie dan wel gaan zien? Een profeet? Jazeker.'

Johannes de Doper zat inmiddels in de gevangenis en vroeg zich af of Jezus de langverwachte was. Jezus gaf als antwoord: blinden kunnen weer zien en verlamden kunnen weer lopen. Tot en met: aan armen wordt het goede nieuws bekendgemaakt. Het goede nieuws is het evangelie in de persoon van Jezus Christus. Jezus realiseerde de hoop die Johannes voorspeld had. Jezus riep de mensen op om goed om zich heen te kijken. Laten wij in onze tijd goed om ons heen kijken en ontdekken hoe de Geest mensen inspireert. Wat zien wij eigenlijk? Tekenen van het koninkrijk van God? Aanwijzingen van de Geest van God? Staan wij open voor Gods weg in deze wereld?

Schikking

Vier kandelaars met kaarsen staan opgesteld. Tussen de eerste en tweede kandelaar zweven twee duiven, en tussen de derde en vierde kandelaar verschijnt een engel. Op de boomstammetjes en in de flesjes staan nu roze materialen: roze heide, cyclamenbloemen en bessen. Het donker is doorbroken, het paars verzacht, een feestelijke kleur gloeit op. Drie kaarsen branden.

Woorden bij de schikking

Boodschappers van de Geest.
Een engel zweeft, brengt beweging,
brengt vreugde.
'Zie, ik verkondig u.'
Johannes spreekt, het licht breekt door,
een glimp van wat komt.

De duiven en de engel zijn boodschappers van de Geest. Zij kondigen aan wat komt. De engel brengt vreugde, Johannes getuigt, geïnspireerd door de Geest spreekt hij van nieuw begin.

Materialen

- Symphoricarposbes of Pernettya (lichtroze klapbes)
- Cyclamen persicumbloemen (cyclaan)
- Erica darleyensis (heide)
- Brassica oleracea (sierkoolblad)
- Hedera arborescens (klimopbessen)
- Larix kaempferi (afgewaaide takken met dennenappel)

Vierde Advent

Matteüs 1:18-25

Kernvers 20: '... verscheen hem in een droom een engel van de Heer ... Wees niet bang je vrouw Maria bij je te nemen, want het kind dat ze draagt is verwekt door de heilige Geest.'

Jozef, afstammeling van David, was een rechtschapen man en wilde zijn aanstaande vrouw Maria niet in opspraak brengen. Toen kreeg Jozef een betekenisvolle droom. Wat zal hij verrast zijn door de boodschap van de engel! Zijn vrouw was uitgekozen. Hun zoon zou de langverwachte Immanuel worden. God wilde zich op bijzondere wijze openbaren in een mens: Jezus Christus. Toen hij wakker werd deed Jozef wat de engel had opgedragen. Een mensenleven kan een onverwachte wending krijgen. Houden wij in ons eigen leven rekening met onverwachte scenario's? Laat je, net als Jozef, verrassen door het werk van de Geest.

Woorden bij de schikking

Van paars naar roze,
van stilte naar vreugde.
De verwachting rijpt:
het Kind komt, het Licht breekt door.
Engelen fluisteren, voorzegt, beloofd,
een goede boodschap voor ons allemaal.

Schikking

Vier kandelaars met kaarsen staan opgesteld. Tussen de eerste en tweede kandelaar zweven twee duiven, en tussen de derde en vierde kandelaar verschijnen twee engelen. Op de boomstammetjes en in de flesjes staan nu roze en witte materialen: heide, cyclamen en bessen. Het licht nadert, versterkt door de stralende engel die Jozef bezoekt. Vier kaarsen branden. De engelen zijn dragers van de goede boodschap: het Kind is onderweg. Het licht komt dichterbij.

Materialen

- Symphoricarposbes of Pernettya (lichtroze sneeuwbes)
- Cyclamen persicumbloemen (cyclaaam)
- Erica darleyensis (heide)
- Brassica oleracea (sierkoolblad wit)
- Hedera arborescens (klimopbessen)
- Larix kaempferi (afgewaaide takken met dennenappel)

Kerst

Johannes 1:1-14

Kernvers 14: *Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond.*

De evangelist Johannes begon zijn versie van het evangelie met een terugblik op de schepping. 'In het begin was het Woord, het Woord was bij God. In het Woord was leven en het leven was het licht voor de mensen.' Vanuit de schepping van hemel en aarde houdt God zich aan zijn Woord. Zijn Woord is mens geworden.

Hoe wonderlijk, machtig en genadig is God: de komst van zijn eigen Zoon, Jezus Christus, het licht der wereld. Dat vieren wij met Kerst. Moeder Maria en vader Jozef waren ontvankelijk voor Gods Geest. Zij volgden de aanwijzingen. Zij zijn een voorbeeld: openstaan voor de Geest. Waar brengt de Geest ons in deze tijd? Laten wij zoeken naar momenten, plekken en manieren om ontvankelijk en opmerkzaam te zijn voor Gods Geest.

Schikking

De vier kandelaars worden vervangen door glazen flessen. In de flessen staan nu amaryllissen - rijk en stralend. De stammetjes blijven staan, en in de kleine flesjes bloeien witte bloemen: heide, tere bloempjes. De engeltjes en de duifjes zijn er nog. Kleine kaarsjes brengen een zachte gloed. Het is een feest van licht en kleur, hemel en aarde verbonden door de geboorte van het Kind.

Materialen

- Hippeastrum (wij gebruikten een lelie omdat de amaryllis nog niet beschikbaar was)
- Symphoricarposbes of Pernettya (witte sneeuwbes)
- Cyclamen persicumbloemen (cyclaan)
- Erica darleyensis (heide)
- Helleborus niger (kerstroos)
- Hedera arborescens (klimopbessen)
- Kerstgroen zoals Taxus, Juniperus en Thuja
- Helichrysum

Woorden bij de schikking

Het is feest.
Zie het wit van de bloemen,
hun kelken vol belofte.
Duiven, engelen, hemel en aarde ontmoeten elkaar,
het Kind is geboren, licht over licht.

ADVENT en KERST

Bloemschikkers: Anneke de Boer, Willy Faber-van Dijk, Hanneke Maassen, Corine Overweg-van Willigen

Theologische teksten: ds. Burret Olde

Tekst: Hanneke Maassen

Fotograaf: Jan van de Lagemaat

Locatie fotografie: Remonstrantse kerk, Oosterbeek

Protestantse Kerk in Nederland

protestantsekerk.nl

info@protestantsekerk.nl

(030) 880 18 80

**Protestantse
Kerk**